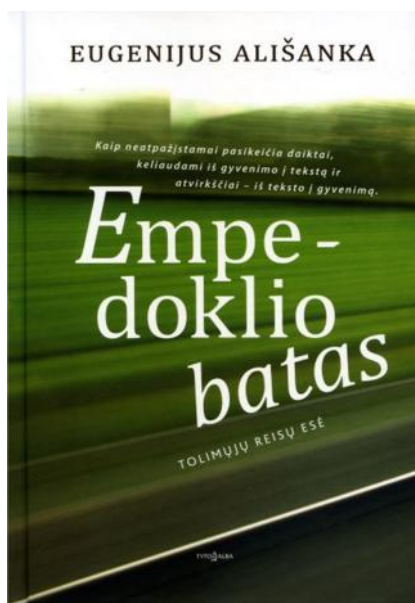

EUGENIJUS ALIŠANKA „EMPEDOKLIO BATAS“

Naujausioje savo esė knygoje „Empedoklio batas“ E. Ališanka gilinaisi į šiandienio žmogaus situaciją, subtiliai balansuodamas tarp kultūros ir kasdienybės. Tekstai konstruojami ne linijiniu būdu, bet remiantis asociacijomis, įžvalgomis, vaizduote, audžiamas tankus tinklas, kuriame nesunkiai įžvelgiamos pagrindinės gijos, suteikiančios tekstams savotišką siužetiškumą ir netgi tam tikrą vientisumą visai knygai. Knygos personažas – savotiškas dvidešimt pirmo amžiaus Odisėjas, kuriam rūpi ne kelionės tikslas, bet jos iššūkiai, prasmės, tai, kas lieka kelionės paraštėse. Asmeninės patirtys

susipina su kultūrinėmis, literatūrinėmis įžvalgomis, su vaizduotės pliūpsniais, tekstai tampa daugiasluoksniai, neretai ironiški, artimesni literatūrai nei tradiciškai suvokiamai eseistikai.

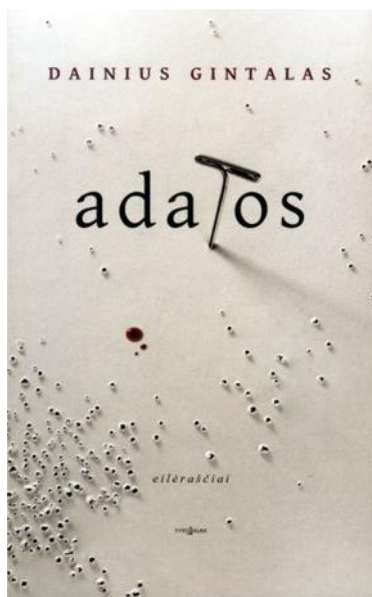
„Eugenijaus Ališankos esė knyga *Empedoklio batas* tęsia geriausias lietuvių eseistikos tradicijas – kultūrinis kontekstas persipina su autobiografiniais elementais, sudarydami žaismingas, šmaikščias asociatyvias jungtis. Vyksmo šaltiniu neretai tampa koks nors iš pažiūros nereikšmingas nutikimas, kažkada perskaityta ir netikėtai atsiminta frazė. Knygos pavadinimas – nuoroda į senovės graikų filosofo Empedoklio biografiją. Norėdamas amžininkus įtikinti savo nemirtingumu, Empedoklis įšoko į ugnikalnio kraterį, tačiau ugnikalnis išspjovė Empedoklio sandalą ir taip jį „išdavė“. Knygoje ši istorija tampa konceptualia metafora: pasakotojas beatodairiškai įšoka į savo tekstą, tačiau nemirtingumas, kurį jam turėtų suteikti rašymas, tėra iliuzija. Tuo pat metu šią iliuziją kuriančio ir demaskuojančio keliaujančio rašytojo meninis pasaulis prisodrintas svaigios daugiaprasmybės, žaismės ir nevilties.“
(Virginija Cibarauskė)

DAINIUS GINTALAS „ADATOS“

Eilėraščių rinkinys „Adatos“ – trečioji D. Gintalo knyga. Poetą dominančios temos – žmogaus valdymo ir paklusnumo psichologija, savinaikos mechanizmai, priklausomybės, kompleksai, silpnybės, nuodėmė ir jos atpirkimas, erotikos ir mirties samplaika, gyvybės paslaptis, keistas formas įgaunantys vyro ir moters santykiai, laisvės ir jos ribojimo apraiškos.

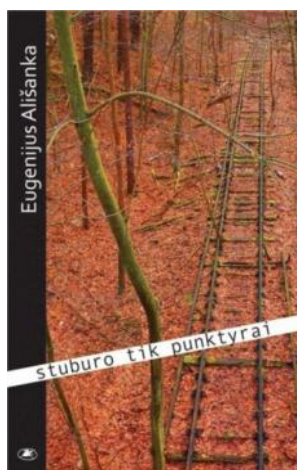
Pavadinimas „Adatos“, pasak poeto, yra daugiaprasmiškas. Pirmiausia jis nusako skausmingas būsenas, buvimą tarsi ant adatų, tarp adatų. Taip pat dirglią, ekspresionistinę kalbėjimo manierą, panėšėjančią į nervingą siuvamosios mašinos bilsnojimą, į negrabų siuvinį, kai gyvenimą tenka lopyti. Taip pat

adata – dažniausiai moters instrumentas. O moters, stiprios ir valdingos, figūra knygoje yra labai svarbi. Bet drauge adatos, nors duriant ir skausmingos, siejasi ir su gydančia energija, medicina, akupunktūra, taigi, su sanatorija, gydykla, globa. Todėl kiekviename knygos skyriuje randasi „Mikstūros lašai“ – klasikinės struktūros ir poetikos haiku. Nors knygoje dominuoja ritmiški verlibrai, prie jų šliejasi ir minėtieji haiku, ir sonetai, ir viena eilutė nusakomi siurrealistinio pobūdžio poetiniai blykstelėjimai. Ne veltui D. Gintalas laikomas poezijos ekvilibristu, išmoningai derinančiu įvairius stilius ir

poezijos žanrus. „Tai chtoniška poezija, besigalynėjanti su aistromis, manijomis, kasdienybės chimeromis, Moterimi; sklinda iš (pa)sąmonės užkaborių, požemių, koridorių, kuriuose šviesa grumiasi su tamsa. Autorius it Minotauras klaidžioja jų labirintais – ir visgi pro ADATOS ausį išlenda, randa išėjimą į šviesą: tame siautuly yra dzeniško romumo, taikos, susitaikymo. Sūkuriuojanti, siautėjanti poetinė vaizdinija, artima ekspresionizmo ir siurrealizmo estetikai, nesuvaidinta, neišgražinta, natūrali, išgyventa; tekstai tvirtai sudygsniuoti plieniniais ritmo siūlais...“ (Gytis Norvilas)

EUGENIJUS ALIŠANKA „STUBURO TIK PUNKTYRAI“

Septinta žinomo poeto, eseisto, „Poezijos pavasario“ laureato Eugenijaus Ališankos eilėraščių knyga. Praeinamybės pojūtis nuteikia refleksijoms apie gyvenimo kelią ir vertybes. Į viešumos šou ir realybės krumpliaračius žvelgiama su atlaidžia ironija, kaip ir į savųjų maršrutų paklaidas. Konkretėjančios gamtos, kaimo aplinkos apsuptyje spontaniškai iškyla literatūrinės aliuzijos, asmeninio ir istorinio laiko paralelės. Už regimosios tikrovės – stiprus egzistencinių ir kultūrinių prasmų laukas. „Poezijos knygą atneša gandas, tuo šiandien niekas neabejoja. Kiti paaiškinimai neįtikina arba yra pernelyg erotiškai ir netašyti jautrioms skaitytojo ausims. Autoriui belieka ją užauginti. Kantriai laukti, kol ji atsistos ant kojų, kol sutvirtės jos stuburas. Kol eilėraščiai virs slanksteliais.

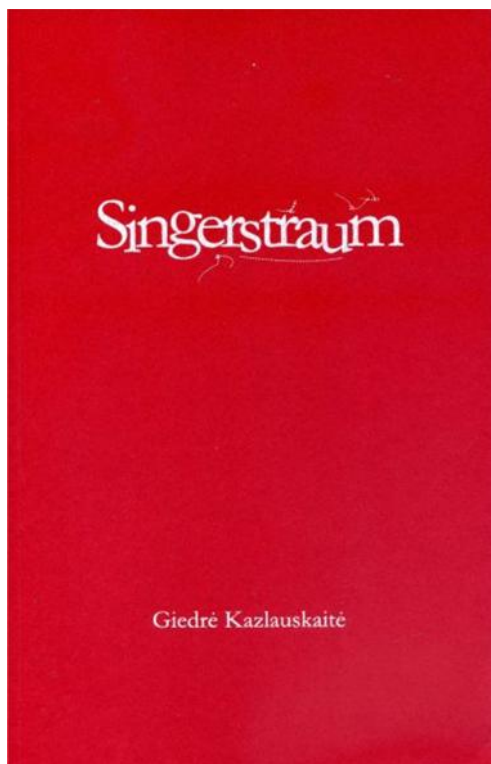
Kai keliauju moters stuburu nuo atlanto iki stuburgalio, apčiuopiu tik jo viršūnėles. Ledkalnio viršūnes. Stuburo tik punktyrai.

Kartais knygą ištinka stuburo išvaržos. Kai rimčiau pagalvoji, gal jos ir yra svarbiausios. Primena apie laikinumą ir mirtį. Ne tik knygos, ne tik.“

„Stuburas, kaip gyvenimo metafora, apauginamas „mėsa“ – pamąstymais apie praeinantį laiką, aplankytas vietas, sutiktus žmones: vieni jų, artimieji, visuomet šalia, kiti – tik praeiviai ar kaimynai iš Šnipiškių. Eilėraščių kalba fragmentuota, posmai išsklidę, bet viename jų autorius primena: *žmogaus protas taip sukonstruotas / kad tarp visko atranda ryšį*. Tas ryšys – tai filosofinis požiūris į žmogaus egzistenciją su šlakeliu ironijos, kaip kad būna užsimojus kalbėti apie pasaulio didingumą, bet pripažįstant, kad gyvenama *puse etato*, todėl tas karkvabalis, kuris beldžiasi į langą, žvilgsnį užlaiko ilgiau nei žvairuojančios trečiosios akies numanomos transcendencijos paslaptys.“ (Neringa Mikalauskiene).

GIEDRĖ KAZLAUSKAITĖ „SINGERSTRAUM“

Poezijos rinkinių „Heterų dainos“ (2008) ir „Meninos“ (2014) autorės trečia

poezijos knyga. Poetė atsiriboja nuo dvasingo giedojimo ir skambių žodžių, pasikliauja konkrečių patirčių, būsenų bei vaizdų perėjimu į poezijos kalbą ir sukuria ypatingą tikrumo jospūdį.

„Giedrės Kazlauskaitės eilėraščių rinkinys *Singerstraum* – aukščiausios meninės vertės išpažintinė poezija. Tai asmenišką, emocišką, bet tuo pat metu ir santūrus, neretai – autoironišką kalbėjimą. Rinkinio pavadinime užšifruota ir siuvamosios mašinos Singer monotoniška daina, ir aluzija į Franzo Liszto *Liebestraum* – romantišką meilės svajų fortepionui. Kitaip tariant, *Singerstraum* dėmesingą vidinę ausimi girdimą ir užrašoma kasdienybės muziką. Poetės meistrystė slypi gebėjime suvaldyti kalbą, apvalyti ją nuo patetikos, sausų abstrakcijų, klišių. Tačiau

svarbiausias išpažintinės poezijos elementas – išskirtinę biografiją turinti drąsi ir gyva asmenybė. Kazlauskaitė neabejotinai tokia ir yra, tokie ir jos eilėraščiai – gyvi, tikri, prasmingi.“ (Virginija Cibarauskė)

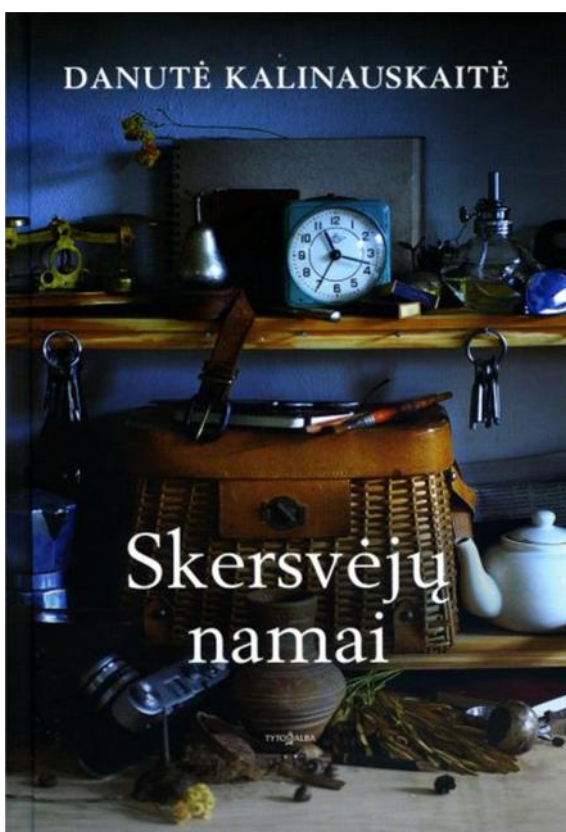

KĘSTUTIS NAVAKAS „VYNO KOPIJA“

„Vyno kopija“ – pirmasis Kęstučio Navako, žinomo poeto, eseisto, literatūros kritiko, vertėjo, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato, romanas. Rašytojas išsiskiria grakščiu, elegantišku stiliumi, intelektualiu humoru. Knygoje su švelnia ironija mirusio herojaus akimis į gyvenimą žvelgiama netikėtais rakursais, bendraujama su įvairiausiai seniai mirusiais žinomais kūrėjais ir net jų personažais. Netikėti, svaigūs, fantasmagoriški herojaus nuotyčiai susidėlioja į spalvingą, užburiančią, daugiasluoksnę mozaiką.

DANUTĖ KALINAUSKAITĖ „SKERSVĖJŲ NAMAI“

Šiose novelėse, kaip įprasta D. Kalinauskaitei, kasdienės situacijos visiškai netikėtai skyla lyg kiaušinio lukštas, atverdamos egzistencinį gelmenį. Paprasta buitinė, iki kaulo įsiėdusi tikrovė staiga tampa magiška, žmogaus gyvenimas apvirsta aukštyn kojomis. Paslaptis, neįtikimi dalykai, vykstantys realiame pasaulyje, romano medžiagos tankis – tokie ryškiausi jos kūrybos bruožai. Tekstuose yra bent keletas prasminių klodų, pasakojimas labai intensyvus, pakėri kalbos pojūtis, įspūdinga frazių melodika, šviesus humoro jausmas.

„Viena įdomiausių lietuvių prozininkių, sugebanti sulieti novelės ir esė ribas, per kasdienes situacijas priartėjanti iki gyvenimo ir mirties sankirtą žyminčių patirčių. D. Kalinauskaitės veikėjai ryškūs, įsimintini savo ir savo šeimų istorijomis, atspindinčiomis laikotarpį nuo tremties iki šių dienų, o atsitiktinai pamatytieji – žadinantys fantaziją kaip kad prigludusi prie ispanų rūmų sienos senutė elgeta klostuotu sijonu ir šalia ant šilko pagalvėlės tupinčia kate. Pasakojamos istorijos dažnai primena ažūrinius nėrinius, šakojasi ir vėl susibėga, jų pabaigų neįmanoma nuspėti, o dėmesys detalėms ir vaizdinga kalba žada lėto skaitymo malonumą poetinio stiliaus gurmanams.“ (Neringa

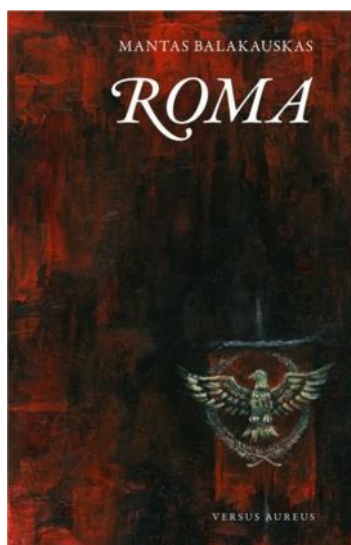
Mikalauskiene)

MANTAS BALAKAUSKAS „ROMA“

Knyga – kaip įrodymas, kad Roma yra ne tik Nerono, Felinio ir didžiųjų prekybos centrų amžinasis miestas. Roma yra ir amžinoji būseną, kurią išgyvena žmogus, žmonių pora, žmonių bendruomenė. Būseną, kupina keisčiausių paradoksų ir atviro žiaurumo, akivaizdaus absurdo ir kankinančių neurozių. Bet kartu – nepakartojamo grožio, t. y. poezijos, sklindančios vaizdais, žodžiais ir nuojautomis, besislepiančios pasaulio kultūros grynuoliuose ir (tyčia ar netyčia) vulgarizuotoje kalboje. Viskas yra Roma. Viskas yra poezija.

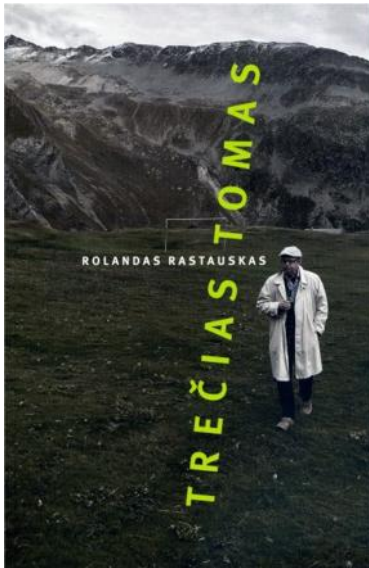
Pirmoji Manto Balakausko poezijos knyga.

„Roma. Kiekvieno mūsų viduje yra Roma. Statoma, perstatoma, žlunganti ir atgimstanti. Tai pirmoji autoriaus knyga. Skaidri knyga, turinti savo aiškią trajektoriją, atskirą poetinį pasaulį, kuris kuriamas grubia, atžaria, bet

tikslią kalbą. Tai labai daug. Joje nėra suvaidintos, „padarytos“ poezijos. Paveiki knyga, o poezija ir turi veikti – realybę, ją keisti (o ne imituoti), kurti iliuzijas, t. y. pastatyti Romą ir ją paskui sugriauti.“ (Gytis Norvilas)

ROLANDAS RASTAUSKAS „TREČIAS TOMAS“

Trečioji Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Rolando Rastausko esė rinktinė „Trečias tomas“ užbaigia trilogiją, pradėtą knygomis „Kitas pasaulis“ (2005) ir „Privati teritorija“ (2009). Autorius susitelkia ties asmeninės atminties mechanizmų tyrinėjimu: praeitis tampa nelygstamu turtu, kurį įkainoja ir sykiu provokuoja dabarties kelionių (ir klajonių) visu savimi priimti signalai.

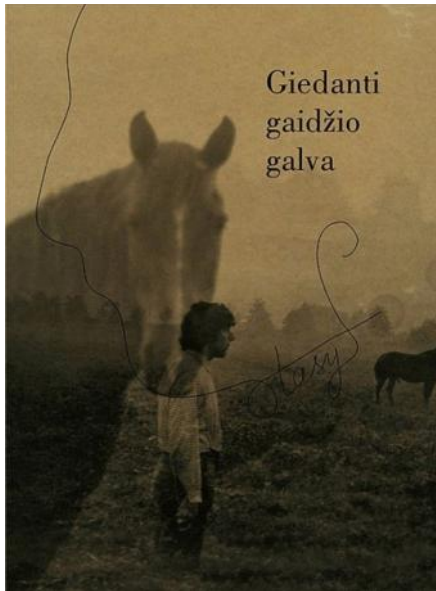
Eseistas virsta jautria antena, kuri netikėtose vietose - nuo Transilvanijos ligi Provanso - aptiktą informaciją išmoningai derina su savosios biografijos archyvo duomenimis. Pasakojime it filme išnyra keisčiausi personažai, pamėkliški biografijos palydovai, nesibaigiančio kasdienybės teatro veikėjai. Knygą pagyvina autoriaus bičiulio Remigijaus Treigio fotografijų kadrai.

„Rolando Rastausko esė rinkinio *Trečias tomas* objektas – pasaulis platus, nuo Eimunto Nekrošiaus spektaklių iki Ritos slėptuvės, nuo Lietuvos iki Transilvanijos, nuo šiandienos iki sovietijos ir laukinio kapitalizmo aktualijų. Kultūrologinis kontekstas perfiltruojama per pasakotojo atminties ir literatūrinius filtrus, todėl Rastausko esė nė iš tolo neprimena statiškų reportažų – tai gyvas, organiškasis vyksmas. Rastausko pasakotojas – tebus tai RoRa, bevardis autorius, agentas Derekas ar poetas Griuvėsis – skrodžia įvairias terpes, sąmoningumo struktūras ir kultūrinius kontekstus nei viename iš jų neužsibūdamas, nei vieno neadoruodamas ir nekritikuodamas, nei vieno nesiekdamas užvaldyti ir pasisavinti. Atvirumas pasauliui, aštri pasakotojo akis ir subtili Rastausko plunksna skaitytojui teikia galimybę patirti tikrą skaitymo malonumą.“ (Virginija Cibarauskė)

STASYS EIDRIGEVIČIUS „GIEDANTI GAIDŽIO GALVA“

Tarptautinį pripažinimą pelniusio Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Stasio Eidrigėvičiaus tarmiškai parašyta poema – savotiškas himnas tėviškei ir vaikystės metams. Greta pateikiama jos perraša bendrine lietuvių kalba. Knyga iliustruota autoriaus piešiniais, fotografijomis ir archyvine medžiaga.

„Donelaitiškai rupiai poemoje „Giedanti gaidžio galva“ prisimindamas vaikystę St. Eidrigėvičius nesistengia paveikti skaitytojo nostalgija, sentimentais ar gauduliu: šiandien net ir labai talentingam autoriui tai reikštų savinaiką. Prisiminimai išnyra ryškiai, spontaniškai ir nevalingai, kaip juos atgaivinti, nugyvenus jau didžiąją dalį

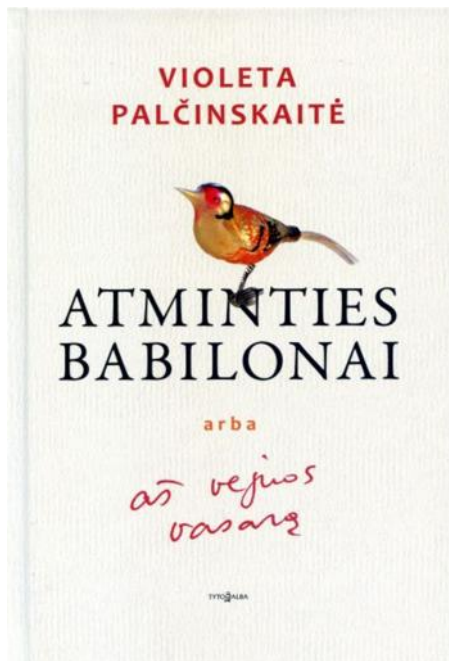
gyvenimo, geba tik neaktualioji atmintis. Be duoklės grožiui, akimirkos svarbai ir be užsakovo, kad ir kas jis dabar būtų... Atmintyje ryškėja tai, nuo ko jautrus žmogus yra bejėgis pabėgti, nors jis gyventų tūkstančius kilometrų nutolęs nuo savo pirmojo įsisąmoninto namo. Kaip sapne, vaizdai iškyla ryškūs, nesusiję, tačiau iš jų susidaro dingusios kaimiškos Lietuvos paveikslas, kuriame be hierarchijos sugyvena visi mūsų iš senelių girdėti, skaityti, ar, kas gimęs pirmojoje XX a. pusėje, dar patirti dalykai. Taip pat mitai, kasdienybės detalės, kurios šiandien, jaučiantis ir Europos dalimi, siurrealistiškai ir

moderniai sukimba į visiškai nieko bendra su provincialia agrarine kultūra neturinčią visumą.

VIOLETA PALČINSKAITĖ „ATMINTIES BABILONAI ARBA AŠ VEJUOS VASARĄ“

Violeta Palčinskaitė – garsi poetė, dramaturgė, scenaristė, vertėja – labiausiai žinoma kaip vaikų rašytoja. Su jos eilėraščiais ir pjesėmis užaugo ne viena skaitytojų karta. Šioje suaugusiųjų knygoje – stulbinama, autoironiška akistata su praeitimi, neeilinio likimo peripetijos, kūrybos ir meilės keliai ir klystkeliai, prisiminimų blyksniai apie Lietuvos kultūros grandus Juozą Miltinį, Donatą Banionį, Juditą Vaičiūnaitę ir kitus.

„Poetės, vertėjos, dramaturgės, scenaristės – ryškios asmenybės – atsiminimai. Šilti, jaukūs vaikystės namai ir neturėtieji, prarastieji – mamos Kalvarijoje. Sudėtingo sovietmečio laikotarpio liudijimas ir autoironiškas žvilgsnis į savo, rašytojos, kasdienybę, pasakojimai apie svarbias Lietuvos kultūros asmenybes – Juozą Miltinį, Donatą Banionį, Juditą Vaičiūnaitę... Anot autorės: „Galimybė

įdomiai gyventi man visada buvo svarbiau už rašymą.“ Tačiau būtent rašymas jai suteikė galimybę įdomiai gyventi. Susidaro įspūdis, kad V. Palčinskaitės *atminties babilonai* buvo „pastatyti“ vienu atsikvėpimu – tiek trunka šią knygą perskaityti.“
(Neringa Mikalauskienė)